

«НАША СТРАТЕГІЯ – ЦЕ ТАКТИКА»

«Немає часу на стратегію... Наша стратегія – це тактика», – щиро визнав Володимир Зеленський під час робочого візиту до США.

Таке одкровення/наївність українського президента викликає печаль – підтвердження тому, що він, на жаль, не мислить стратегічними категоріями. Нагадаймо: стратегія – це визначення цілей, це чітке усвідомлення мети, для реалізації якої треба знаходити різноманітні ресурси, вміти з'ясувати реальний стан речей, докласти неабияких зусиль – інтелектуальних, матеріальних.

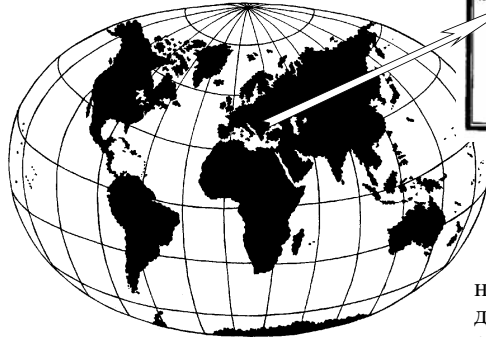
З погляду військового (Володимир Зеленський, як відомо, верховний голвнокомандувач ЗСУ) стратегія – це спосіб досягнення перемоги у війні за допомогою детально розробленого плану й систематичного застосування різноманітних заходів й засобів протидії з урахуванням постійної зміни ситуації на оперативному просторі. На жаль, український президент демонструє цілковиту відсутність стратегії у війні з Московією...

Чи продемонстрував Володимир Зеленський американцям переконливу стратегію Української держави – до чого прагнемо? чого хочемо? Питання без відповіді.

«Біда, що ми традиційно, від часів Хмельницького не маємо стратегії розбудови незалежної України й ідеологічного забезпечення незалежності. Із тьми-тьмушою стратегій нам потрібна одна – але переможна. Нам бракує стратегії-основи. Як на мене, то це мала б бути стратегія ідентичності, навернення українців до своїх джерел і цінностей», – вважає Леонід Капелюшний, відомий український публіцист.

З ним суголосний доктор хімічних наук Октавіан Ксенжек: «Стратегічне мислення, мабуть, ніколи не було притаманне нашому народові та його керманічам. Ще 350 років тому Богдан Хмельницький, безперечно видатний державний діяч, на рахунок якого було чимало тактичних успіхів, вчинив наприкінці життя такий стратегічний промах, наслідки якого виявилися фатальними для українського народу».

Безумовно, що для успішного втілення стратегічних задумів потрібна неабияка політична воля. Морально-вольове начало політика-стратега може виявитись доленосним для держави й народу. Коли йдеться про втілення в

бачення майбутнього та його неухильне опанування.

Добре планування полягає у стимулюванні до дії. Йдеться про розумно і свідомо вибрані, реалістично й точно окреслені цілі, які можна досягнути. Не будь-якою ціною, не скільки буде змоги, а лише стільки, скільки потрібно.

Цілі мають збігатися з можливостями, інакше – втрата ресурсів на авантурні проєкти. Патріотично налаштована еліта має чітко сформулювати пріоритети для країни, виробити ефективний план дій для досягнення мети.

Перед омріяним візитом до США Зеленський передусім мав би трансформувати себе, свій офіс, провести чистку серед «слуг народу», помічених у різноманітних скандалах. Не сталося і не склалося. Бо нинішнього українського президента сотворив олігархат. Звісна річ, не як позисистемного стратега і тактика, не геополітика-державника, а передусім як персонажа, зрозумілого та близького популістам і патерналістам. Однак й серед них персону колишнього лицедія в ролі президента щораз більше викликає сміх та іронію. А для політичного діяча це небезпечно. І український президент, схоже, це розуміє.

Достеменно невідомо про що йшлося у розмові віч-на-віч Байдена і Зеленського. «Хімія» точно не виникла. Розмова була далеко не «сонячною». Можна припустити, що під час утаємничених перемовин не обійшлося без нагадування Володимирі Олександровичу про корупцію у вищих ешелонах української влади, про застосування московської агентури в найближчому оточенні очільника Української держави, про «вагнергейт», про олігархів, про недосконалу судову систему...

Дуже добре, що під час візиту до Вашингтона найвищими посадовцями міністерств оборони України та США була підписана угода про оборонне

життя стратегії розвитку суспільства, то можна вести мову про своєрідне «планування історії».

Для того, щоб наполегливо поширювати свій вплив у світовий політичний, економічний, науковий та культурний простір з метою ефектively взаємодії зі світовою спільнотою треба навчитися бути громадянськими націоналістами із стратегічним мисленням, тобто вміти відстоювати інтереси громадян України всіх національностей.

«Ми маємо створити формулу суспільства, яке не має прецеденту в жодній країні», – заявив свого часу Ясухіро Накасоне. У цій сентенції колишнього прем'єр-міністра Японії прихований глибокий зміст.

Українці кінце мають знайти відповідь на запитання: «Для чого живемо, навіщо нам держава?» Мають усвідомити свою особливу місію, щоб не розчинитись у глобалізованому світі. Про модернізацію економіки треба думати, про ефективні інновації. Не можна по-дилетантськи презентувати інвестиційні проєкти (так званий «план трансформації») на 277 мільярдів доларів без присутності представників американського й вітчизняного бізнесу, без попереднього обговорення (про нього українці мали б дізнатися першими) у Верховній Раді. У підсумку – ганебний провал маніловського (майже за Миколою Гоголем) «плану трансформації».

Головні ресурси доброго планування – інтелектуальні й психологічні, а не матеріальні. Хтось мудро сказав, що «живуть ті нації, які мають програму на завтра». Тобто йдеться про реалістичний план дій, про стратегію

партнерство, яка передбачає двосторонню співпрацю між державами в галузі безпеки. Оновлена Хартія стратегічного партнерства між країнами та відновлена робота Комісії стратегічного партнерства. Своєрідним визнанням важливості досягнутих домовленостей стало висловлювання прес-секретаря президента РФ Дмитра Пескова, який назвав підписані документи «дружбою проти Росії».

Однак у підсумку від США не було отримано стратегічних гарантій безпеки як і санкцій проти Російської Федерації у зв'язку із загостренням ситуації на фронті.

Дуже добре, що на 60 мільйонів доларів (на додачу до вже наданих 360 мільйонів) буде збільшена цьогорічна військова допомога Сполучених Штатів Україні. Але. Виголошуючи в столиці США пафосні промови, що армія і оборона для нього є пріоритетом, Зеленський чомусь забув, що станом на 10 серпня заборгованість Міноборони по обов'язкових виплатах військовослужбовцям становила 1,5 мільярда гривень, а на фронті по всіх частинах фіксуються масові затримки «бойових» виплат. Про це нагадує Юрій Бутусов, відомий журналіст і громадський діяч.

Розраховувати на підтримку США щодо прагнення України стати членом НАТО, звичайно, можна. Стратегічно. Однак слід визнати, що наразі такі бажання – це журавель в небі.

Українцям потрібна приваблива Мрія, потрібна нова програма для нової країни, потрібне «перезаснування» держави. А для цього має бути спільне бачення майбутнього, має бути консолідована еліта. Без чітко окресленої цілі нічого не вийде.

Однак виступаючи у Стенфордському університеті 2 вересня Зелен-

ський чомусь безапеляційно заявив, що «у нас немає часу мріяти. У нас немає мрії – у нас є українська мета». А далі завирував потік президентської свідомості: «І це, звичайно ж, не тільки цифровізація. Ми повертаємо своїх людей. Для нас це дуже важливо: повернути Крим, повернути Донбас. Ми будемо сильною і успішною країною – лідером Європи. Чому я впевнений в цьому? Тому що можливо все. І я прошу вас усіх в Україні – на власні очі переконайтеся в цьому».

Що це? Тактика і стратегія в одній упаковці?

Того ж дня, 2 вересня, президент Росії Володимир Путін на Східному економічному форумі у Владивостоці заявив, що нинішні відносини з Україною вважає ненормальними і неприродними. «Рано чи пізно ми в повноформатному масштабі відновимо наші відносини з Україною», – заявив глава Кремля.

Яким чином? Примусом до дружби? Депутат Російської Державної Думи від путінської партії «Єдина Росія» Константін Затулін на одному з російських телеканалів висловився з цього приводу відвертіше, нічого сумняшся: «Україна кругом винна в тому, що вона зрадила ідею союзу з Росією і всі, хто живе в Україні, в різній мірі, звичайно, відповідальні за це. Держава Україна на сьогоднішній день є ворогом Російської Федерації. І ми повинні всі можливості використовувати для того, щоб така Україна припинила своє існування».

Після проведення «Кримської платформи» Московія впала в істеріку. Затулін лементує: «Крим завжди увійшов до складу Росії і будь-яка спроба в цьому сумніватися, як це було продемонстровано 23 серпня

в Києві означає заведення відносин у глухий кут».

Водночас цей представник «братської країни» заявляє, що «ми повинні зараз зосередитися на тому, щоб поставити в плані питання про боротьбу за умови на Україні, за людей на Україні, за те, щоб фінансувати цю роботу».

Прикметно, що того ж дня, 2 вересня, Кремль відмовився продовжити дію мандата діяльності місії ОБСЄ на двох контрольно-пропускних пунктах («Донецьк» і «Гуково») на російсько-українському кордоні, який закінчується 30 вересня. На цей відверто агресивний крок московитів негайно звернуло увагу МЗС України, заявивши, що Росія здійснює «свідомий саботаж» виконання Мінських домовленостей: «Розглядаємо таке рішення РФ як свідчення її планів продовжувати і збільшувати постачання зброї, військового обладнання, боєприпасів, регулярних військ і найманців на тимчасово окуповану територію України в Донецькій та Луганській областях, що може спричинити подальшу ескалацію в зоні російсько-українського збройного конфлікту».

Під час засідання Постійної ради організації у Відні тимчасова повірена у справах США в ОБСЄ Корті Остріан висловила жаль, що Російська Федерація відмовилась продовжити чинність мандату місії ОБСЄ на українсько-російському кордоні у двох пунктах пропуску. Остріан заявила: «Нинішнє заперечення проти поновлення мандату прикордонної місії перебуває у довгому списку порушень обіцянок і є найновішою демонстрацією того, що підтримка позитивних відносин з сусідами не є пріоритетом для Росії».

Колішній речник спостережної місії ОБСЄ в Україні, канадський журналіст, Майкл Боцюрків сказав Голосу Америки: «Для мене це сигнал, ознака певних довготермінових планів Росії, які можливо передбачають надсилання військ через кордон, можливо йдеться про надсилання важких озброєнь для підтримуваних Росією сил. Ми точно не знаємо, але це погана ознака».

Заява українського МЗС від 2 вересня цілком вмотивована, оскільки російський демарш вчинено напередодні широкомасштабних військових навчань «Захід-2021», які пройдуть з 10 по 16 вересня на дев'яти полігонах в Росії та п'яти полігонах у Білорусі. У навчаннях візьмуть участь близько 200 тисяч людей. Повернення підрозділів на місце постійної дислокації заплановано до середини жовтня. Можна припустити, що частину цих військ Московія перемістить на окуповані

частини території Донецької та Луганської областей. Тож ймовірно, що після 30 вересня можливе різке загострення на лінії фронту.

Як бачимо, керівництву Української держави (її громадянам також) треба нарешті перейти від свідомості миру до свідомості війни. Історія вчить, що будь-які поступки та поклажки агресорові, демонстрація своєї слабкості й страху, замаскованого під миролюбство, – це лише заохочення, провокування ворога до подальшої агресії. Питання: як розпорядиться своїм розумінням стратегії й тактики вержовний головнокомандувач ЗСУ?..

Візит Володимира Зеленського до США нагадав про перманентну боротьбу з корупцією, яку безуспішно веде/провалює українська влада ось уже три десятиліття. І знову вигулькує сумнівне кредо: «Немає часу на стратегію... Наша стратегія – це тактика».

Треба думати, що США все ще довіряють Зеленському, якщо на його активну участь в антикорупційних проєктах цьогоріч планують виділити Україні 463 мільйони доларів. Та чи будуть вони ефективно використані?

Політик, який мислить стратегічними категоріями, чудово розуміє, що висока оплата праці чиновників не забезпечує суспільство від корупції і казнокрадства. Єдина гарантія від злочинства і хабарництва чиновників – це обґрунтований страх, що будь-яке зловживання коштуватиме йому, як мінімум, посади. І тільки вироблення суспільством саме такого механізму бо-язни втрати щонайменше може врятувати державу від корупції.

Порядна людина, якщо й прагне влади, то в надії принести користь суспільству, реалізувати свої ідеї. Непорядна рветься до влади тільки заради тієї матеріальної вигоди, що вона їй може принести. Так що порівняно помірною оплатою праці чиновників може зіграти роль своєрідного фільтра.

Чи існує хоча б один парламент у світі, в якому не відбувалися скандали з приводу хабарництва його членів? Корумпованість законодавчої влади робить державу безпомічною у боротьбі з організованою злочинністю, яка тепер проникає вже в саму владу і зростається з нею.

Суспільство мусить усвідомити, що знищення корупції є головною умовою його виживання. Організована злочинність може триматися лише на корумпованості влади і чиновницького апарату.

Отож перше, з чого треба починати (точніше кажучи, із запізненням братися за виправлення ситуації), – це подолання безконтрольності влади в

державі та знищення корупції чиновницького апарату.

Чи здатні на такий крок «слуги народу»? Питання риторичне. Бо існує проблема, яку свого часу чітко сформулювали Лоуренс Пітер і Реймонд Халл у своїй книзі «Принцип Пітера»: «Чому нами керує зграя ідіотів, ні до чого не придатних, які не спроможні навіть організувати звичайну випивку у дешевому шинку? Як же ці ідіоти спромоглися сісти нам на шию?»

Чомусь згадалися вашингтонські скандали з прес-секретарем українського президента Сергієм Нікіфоровим і кореспонденткою «Прямого» Катериною Лісуненною...

Як стратег Володимир Зеленський мав би пам'ятати, що вся історія держави засвідчує про те, що будь-який державний чиновник може залишатися чесним і «не покладаючи рук» трудитися на користь батьківщини лише при постійній загрози втрати своєї посади. Виборець не має з'ясовувати, хто винен, що в місті регулярно не подається вода або взимку не увімкнено опалення, а мусить зробити все необхідне, щоб відправити у відставку міського голову Отже, він сам буде зацікавлений, щоб підпорядковані йому чиновники працювали бездоганно. Якщо ж на якій-небудь ділянці владної структури буде помічена корупція, то полатиться своїм місцем насамперед той, хто стоїть на вершині апарату управління.

Найстрашніша для суспільства корупція – це корупція судів, оскільки суд є останньою інстанцією, куди громадяни можуть звернутися за справедливим рішенням. Жодна боротьба з організованою злочинністю, зловживаннями влади і чиновників не матиме успіху, якщо в країні не створений реально незалежний механізм судочинства.

2014 року Петро Порошенко пафосно зачитував новому генеральному прокуророві Віталію Яремі слова/кредо сінгапурського реформатора Лі Куан Ю: «Почніть з того, що посадить трьох своїх друзів. Ви точно знаєте – за що. І вони знають – за що. І народ вам повірить». Не спрацювало. Можливо, доречніше було б подарувати копію картини Герарда Давида «Здирання шкіри з продажного судді»?..

ЗМІ повинні повсякчас доносити до громадян ідею кінцевої потреби створення реально функціонуючого незалежного механізму судочинства: судді обираються народом, тобто одержують судову владу безпосередньо з рук суверена; судді не можуть бути змінені виконавчою владою; утримання судів і суддів повинно бути визначене

і закріплене Конституцією; надалі ніхто не може змінити розмірів їхнього утримання, тобто виконавча влада позбавляється можливості управляти судами за допомогою додавання їм матеріальних благ або, навпаки, обмеження; змінити суддів або усунути їх від посад можуть тільки виборці, для чого має бути вироблений ефективний механізм; для нагляду за діяльністю суддів треба створити виборний орган, незалежний від інших структур влади; судова влада повинна обмежуватись судом присяжних.

Треба навчитись вмикати механізми самозбереження нації, зміцнювати національну ідентичність як один з ефективних чинників державного самозахисту. Тому постійний контроль за владою і чиновниками життєво необхідний суспільству й у ньому, мабуть, єдиний шанс уникнути руйнівного соціального вибуху, втрати державності і загибелі нації.

На жаль, дуже часто, вимовивши «А», українці надто довго роздумують над тим, коли треба вимовити «Б». У результаті занапащаються неординарні розробки й напрацювання.

Доктор медичних наук Володимир Монастирський у фундаментальному дослідженні «Націоналізм: чим він є, або чому українцям конче потрібно бути націоналістами» переконливо аргументує необхідність кардинальної зміни політики Української держави.

Видатний англійський політик, прем'єр-міністр Великобританії, етнічний єврей Бенджамін Дізраелі постійно наголошував, що «національне питання – ключ до всіх загадок світової історії. Національна належність – єдина істина».

У ток-шоу після прем'єри фільму «ДНК-портрет нації» у листопаді 2012 Давід Мільман, помічник головного рабина України, акцентував, що «є націоналістом, а націоналізм – це основа національної ідеї. Без поваги до себе жодна країна не може існувати. Бо тільки поважаючи себе, можна поважати інші народи. І коли люди України перестануть вважати себе малоросами і почнуть себе поважати – хай вони називають себе арійцями, хай вони називають себе націоналістами».

Нічого дивного в такому категоричному судженні немає. Бо націоналізм – це своєрідна імунна система, яка різко підвищує опірність будь-якої нації в її боротьбі як проти поневолювачів, так і проти страшної соціальної виразки, якою є корупція.

Олег К. РОМАНЧУК